

HANEDE JA LAGLEDE KEVADRÄNDEST 1992. AASTAL

Lemming R o o t s m ä e
Kroonuaia 22-1, Tartu EE-2400

Aluseks järgnevale kokkuvõttele hanede ja laglede 1992. aasta kevadrändest on EOÜ 85 vaatleja andmed. Teateid laekus kõige enam Pärnu (17), Tartu (11), Lääne-Viru (9), Harju (8) ja Ida-Viru (7) maakonnast. Kõige vähem oli vaatlejaid Jõgeva (1), Põlva ja Valga (kummaski 2) maakonnas.

Hanede ränne algas 29. veebruaril hallhane saabumisega Saaremaa vetesse. 10. märtsil nähti juba üksikuid rabahanesid, 15. märtsil esimest suur-laukhane ja 20. märtsil ka esimest valgepõsk-laglede salka. Pärast 22. märtsi elavnes hanede ränne juba kõikjal. Eriti suure hoo saavutas see ajavahemikus 30.03.-05.04. ja hiljem veel 25.-27.04. Väiksemas mastaabis jätkus ränne kuni maikuu viimase dekaadini.

Rändeparvi registreeriti üldse 444, neist suudeti aga linnuliik määrata vaid 184 (41,4%) juhul. Puhkeseltsinguid loendati 121. Rändeparvede arvu poolest oli oodatult esikohal rabahani (69), kellele järgnesid hallhani (54), valgepõsk-lagle (51) ja suur-laukhani (10). Mustlagle ja väike-laukhane rännet ei märkinud ükski vaatleja.

Rändesuundadest (n = 399) olid valdavad NE (100) ja N (98), harvem E (50). Küllalt palju esines aga ka teisi lennusuundi, mis ilmselt polnud seotud tegeliku rändega: SE (17), S (66), SW (21), W (32) ja NW (15).

Üksikute liikide rändest lühidalt allpool.

Rabahane ränne

Esimesi rabahanesid kohati 10. märtsil Pärnumaal Kablis, 15. märtsil Läänemaal Taebblas ja 18. märtsil suuremal hulgal Matsalus. Hiljem toimus läbiränne juba üle kogu maa, kusjuures enim vaatlusi tehti Lääne-Virumaal (30) ja Pärnumaa (10) merelähedastes piirkondades. Kõige intensiivsem ränne leidis aset aprilli algupoolel. Viimast rändeparve vaadeldi küllalt hilja, 28. mail. Silmapaistvamaks peatuskohaks oli Ubja ümbrus Lääne-Virumaal, kus linnud viibisid märtsi lõpust 21. maini ja moodustasid aprillikuus mitmel juhul 1000-isendilisi seltsinguid. 500 linnust koosnevaid puhkeseltsinguid täheldati 11. aprillil ka Taebbla vallas (Väänlas) ja 5. mail Pärnu juures.

Dekaadide lõikes jaotusid vaadeldud 69 rändeparve järgmiselt: märtsi I dekaadil 1, II dekaadil 3, III dekaadil 18, aprilli I dekaadil 18, II dekaadil

13, III dekaadil 6, mai I dekaadil 3, II dekaadil 6, III dekaadil 1.

Parvede rändesuundadest (n = 59) olid domineerivad N (40,7%) ja NE (20,3%). Rändeparve keskmiseks suuruseks oli 62,4 isendit (n = 66). Kõige suuremates rändeparvedes loendati 300 lindu.

Rännet täheldati varahommikust hilisõhtuni, sagedamini kella 10-19 vahel. Õised vaatlused puudusid.

Suur-laukhane ränne

Esimest suur-laukhane märgati Taebla vallas (Väänlas) ühes rabahane parves juba 15. märtsil, esimesi rändeparvi aga 23. märtsil Matsalus ja 24. märtsil Häädemeeste lähedal Võistes. Võrreldes eelmise sügisega oli kevadine läbiränne loid, lõppedes 5. mail.

Ränne toimus laial rindel, eeskätt üle sisemaa. Rändeparvi loendati ainult 10, mis jaotusid järgmiselt: märtsi II dekaadil 1, III dekaadil 3, aprilli I dekaadil 1, II dekaadil 2, III dekaadil 1, mai I dekaadil 2.

Valdavateks rändesuundadeks olid parvedel N (50%) ja NE (25%). Rändeparve keskmine suurus oli 52,8 lindu (n = 6), kusjuures suurimad parved koosnesid 100 linnust.

Rännet registreeriti varahommikust õhtupimedani.

Hallhane ränne

Esimesi hallhanesid kohati 29. veebruaril Sepamaa lähel Saaremaal, järgneval päeval ka juba Matsalus ja 6. märtsil Käina lähel. Peamiseks tegutsemisalaks jäidki neil eeskätt Lääne-Eesti rannikualad, ehkki läbirändajana ei olnud liik haruldane ka sisemaal. Põhjarannikul (Kunda juures) on tehtud vaid paar vaatlust. Läbiränne lõppes põhiliselt mai alguseks, erandiks on vaid 26. mail Sepamaa lähel vaadeldud enam kui sajast linnust koosnev rändeparv.

Registreeritud 54 rändeparve jaotusid ajaliselt järgmiselt: veebruari III dekaadil 1, märtsi I dekaadil 5, II dekaadil 5, III dekaadil 16, aprilli I dekaadil 15, II dekaadil 4, III dekaadil 6, mai I dekaadil 1 ja III dekaadil 1.

Valdavad rändesuunad 52 teadaoleval juhul olid NE (23,1%), N (17,3%) ja E (15,4%). Rändeparve keskmine suurus oli 31,9 lindu (n = 52). Suuremaid rändeparvi vaadeldi Lääne-Virumaal: ühes neist Ravilas loendati 14. aprillil 230 ja teises Rakveres 10. aprillil 200 isendit. Puhkeseltsingutes ei ületanud lindude arv sadat.

Rännet täheldati varahommikust hilisõhtuni, sagedamini kella 10-17 vahemikus.

Valgepõsk-lagle ränne

Esimest valgepõsk-laglede rändesalka nähti 20. märtsil Kabli rannas. Ka järgneval nädalal tehtud vaatlused pärinevad kõik Pärnumaa rannalähedastest piirkondadest. Alles 1. aprillil esines liik Matsalus ja Kostiveres, 5. aprillil suuremal hulgal ka juba Sörve vetes. Saaremaa veed kujunesidki hiljem valgepõsk-laglede peamiseks peatuskohaks, kuhu alates aprilli keskpaigast kogunesid hiigelparved. Nii loendati 26. aprillil Kuressaare lähel 2000 ja 19. mail Rahuste rannas Lääne-Saaremaal koguni 4000 laglet. Ka Tõstamaa rannavetes peatus alates 23. aprillist kuni mai keskpaigani tihti kuni 2000 isendit. Suuremad puhkeseltsingud ei olnud haruldased mitmel pool Hiiumaa veteski (Vohilaiul, Vahtrepal, Öngus), seevastu merest kaugemal sisemaal vaadeldi liiki vaid üksikjuhtudel. Valgepõsk-lagle lahkumine algas Saaremaal (Vilsandil) 19. mail ja 24. mail oli see põhiliselt ka lõppenud. Küll aga nähti ühte lindu Pärnumaal Võiste lähedal Linnusaarel veel 17. juunil ja seitset lindu Hiiumaal Haldis koguni 27. juunil.

Rändeparvi registreeriti 51, mis jaotusid ajaliselt järgmiselt: märtsi II dekaadil 1, III dekaadil 5, aprilli I dekaadil 6, II dekaadil 2, III dekaadil 11, mai I dekaadil 4, II dekaadil 15 ja III dekaadil 7.

Valdavalt rändesuunad 50 teadaoleval juhul olid N (30,0%), NE (21,0%) ja E (14,0%); suurim hulk rändeisendeid (39,5 %) siirdus itta. Lindude keskmine arv rändeparves oli suhteliselt suur - 82,9 lindu (n = 41). 13. mail Saaremaal Sutu lähel vaadeldud suurim rändeparv koosnes 1000 linnust. Parvede suurus kasvas ajaga ja saavutas maksimumi ärarände eel maikuus.

Ränne oli täheldatav ööpäev läbi, ka südaööl, enim vaatlusi aga tehti päeval kella 11-13 aegu.

Meil kevadel harva läbirändajana tuntud mustlaglet ei ole 1992. aasta kevadel ära märkinud ükski vaatleja. Küll aga nägi Merle Kääri Hiiumaal Haldi rannas 27. juunil ujumas viit selle liigi esindajat.

Spring Migration of Geese in 1992

Basis for this overview is the data of the spring migration of geese in 1992, collected by 85 watchers. The largest number of reports was gathered from Pärnu (17), Tartu (11) and Lääne-Viru (9) counties. The migration of geese started on 29th of February by the arrival of Greylag Goose to the water-bodies of Saaremaa. On 10th of March already the first Bean Geese were seen; on 15th of March the first White-fronted Goose was noticed; and on 20th of March the first group of Barnacle Goose arrived. After 22th of March the migration was active everywhere. The peak of the migration was from 30th of March to 5th of April, and second peak 25th to 27th April.